MELDCODE KINDERMIS-HANDELING EN HUISELIJK GEWELD

Inhoud

1. Inleiding ... 3
2. Definities ... 4
3. Algemeen ... 5
3.1. Doel en functies van de meldcode ... 5
3.2. De stappen die medewerkers geacht worden te zetten ... 5
3.3. Volgorde van de stappen ... 5
3.4. Termijnen van de stappen ... 5
3.5. Verantwoordelijkheid en taken ... 7
3.6. Strafrechtelijke aanpak ... 7
3.7. Meldplicht onderwijs bij zedendelict ... 8
3.8. Meldplicht seksueel misbruik voor alle onderwijsmedewerkers ... 8
3.9. Overleg met vertrouwensinspecteur over mogelijk zedendelict ... 8
3.10. Aangifteplicht schoolbestuur bij mogelijk zedendelict ... 8
4. Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling ... 9
5. Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling ... 10
Bijlage 1 | Verantwoordelijkheden van de school ... 15
Bijlage 2 | Aandachtsfunctionarissen Heldring Business School ... 16
Bijlage 3 | Vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling ... 17
Bijlage 4 | Signalenlijst ... 20
Bijlage 5 | Signalenlijst specifieke vormen van mishandeling ... 22
Bijlage 6 | Signalenlijst kindermishandeling 12- tot 19-jarigen ... 24
Bijlage 7 | Acute en structurele onveiligheid en disclosure ... 29
Bijlage 8 | Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling 31
Bijlage 9 | Veilig Thuis ... 33
Bijlage 10 | In gesprek met de ouder/verzorger of de leerling ... 35
Bijlage 11 | De DESSAUR methode ... 37
Bijlage 12 | Checklist Signalen ... 38
Bijlage 13 | Melding bij Veilig Thuis ... 42
Bijlage 14 | Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht ... 44
Bijlage 15 | Sociale kaart ... 49
Bijlage 16 | Stappenplan Meldcode Heldring Business School ... 50
Bijlage 17 | Websites ... 51
Bijlage 17 | Geraadpleegde bronnen ... 52

1. Inleiding

Vanaf 1 juli 2013 is de wet Verplichte Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling van kracht. In het kader van kwaliteitszorg, is de plicht opgelegd om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling, daaronder ook begrepen seksueel geweld en eergerelateerd geweld. De verplichting geldt voor organisaties en zelfstandige medewerkers in de gezondheidszorg, het onderwijs, de kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, justitie en politie.
Deze meldcode is gebaseerd op het basismodel meldcode: *Stappenplan voor het handelen bij signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling* van het ministerie van VWS (oktober 2013) en is het vervolg op de 'Meldcode Basisonderwijs 2010' van JSO Expertisecentrum voor jeugd, samenleving en ontwikkeling.

De meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling is per 1 januari 2019 aangescherpt. Met deze aanscherping is er een afwegingskader toegevoegd waardoor de beslissingen om het melden bij Veilig Thuis ondersteund wordt. Tevens wordt de eigen hulpverlening hierin meegenomen.

Deze meldcode hebben wij ontwikkeld onder begeleiding van Naomi Dessaur van Dessaur Trainingen.

2. Definities

Medewerker	De medewerker die binnen de school werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen onderwijs, begeleiding of een andere wijze van ondersteuning biedt. Hieronder vallen in ieder geval de docent, de conciërge, onderwijsassistent, directeur, teamleider, administratief medewerker, vertrouwenspersoon, coördinator passend onderwijs
Schoolleiding	De directeur en de teamleiders vormen de schoolleiding.
Aandachtsfunctionaris	De medewerker werkzaam binnen de school met specifieke deskundigheid op het terrein van kindermishandeling en huiselijk geweld.
Ouders / verzorgers	De volwassenen of volwassene die verantwoordelijk zijn / is voor de zorg en opvoeding van het kind; ouder(s), verzorger(s), voogd. Daar waar ouders geschreven wordt, wordt ook verzorgers of ouder / verzorger bedoeld.
School	Daar waar school staat, kan ook gelezen worden Heldring Business School
Hij	Waar gesproken wordt over hij, kan zowel hij als zij van toepassing zijn.
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JES	Jeugd en School (interne en externe begeleidingsoverleg)

3. Algemeen

3.1. Doel en functies van de meldcode

De verplichting voor de school om een meldcode te hanteren, heeft tot doel medewerkers te *ondersteunen* in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode bevat een stappenplan. Dit stappenplan leidt de medewerker stap voor stap door het proces vanaf het moment dat hij signaleert tot aan het moment dat hij eventueel een beslissing neemt over het doen van een melding. De stappen maken de medewerker duidelijk wat er van hem wordt verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling en hoe hij op een verantwoorde wijze komt tot een besluit over het doen van een melding. Deze ondersteuning van medewerkers in de vorm van het stappenplan, levert, zo mag worden verwacht, een bijdrage aan een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Daarnaast fungeert de meldcode als *toetssteen* voor de school én voor de individuele medewerker. De *school* zal, als zij aan toezicht door de inspectie van het onderwijs is onderworpen, door de inspectie kunnen worden aangesproken op het beschikken over een deugdelijke meldcode én op het scheppen van de randvoorwaarden waardoor de medewerkers die binnen een school werkzaam zijn, de meldcode in een veilig werkklimaat kunnen toepassen. *Individuele medewerkers* kunnen worden aangesproken op de feitelijke toepassing van het stappenplan in de meldcode bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. Zo zal in een onderzoek naar aanleiding van een bepaalde casus op organisatieniveau worden bekeken of er een meldcode aanwezig is en of de school zich voldoende heeft ingespannen om de meldcode te laten 'werken'. Het handelen van de betreffende medewerkers kan worden getoetst aan het stappenplan van de code.

3.2. De stappen die medewerkers geacht worden te zetten

De stappen gaan in op het proces *vanaf* het moment dat er signalen zijn. Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van alle medewerkers die binnen de school werkzaam zijn. Zo bezien is signalering geen stap in het stappenplan, maar een grondhouding die in ieder contact met de leerling en de ouder wordt verondersteld. De stappen wijzen de medewerker de weg als hij meent dat er signalen zijn van huiselijk geweld of van kindermishandeling.

3.3. Volgorde van de stappen

De stappen die worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt. Deze volgorde is niet dwingend. Waar het om gaat, is dat de medewerker op enig moment in het proces alle relevante stappen heeft doorlopen, voordat er wordt besloten een melding te doen. Zo zal het soms, na overleg met de aandachtsfunctionaris, voor de hand liggen om meteen met de ouder in gesprek te gaan over bepaalde signalen. In andere gevallen zal er eerst overleg zijn met de teamleider en met Veilig Thuis voordat we het gesprek met de ouder aangaan. Ook zullen sommige stappen soms twee of drie keer worden gezet.

3.4. Termijnen van de stappen

Er zijn geen termijnen beschreven per stap. De reden hiervan is dat het beschrijven van een tijdspad schijnveiligheid geeft. Elke situatie is anders en de medewerker zal een inschatting moeten maken op basis van ernst en (on)veiligheid van de situatie.

Daarnaast zou een beschreven tijdspad uit moeten gaan van de meest ernstige, fatale vorm en situatie van huiselijk geweld en kindermishandeling. Alle andere situaties zullen in datzelfde tijdspad moeten worden afgehandeld. Dit is niet mogelijk en geeft geen recht aan de situatie van elke

individu. Het is daarom dat wettelijk geen tijdspad wordt vastgelegd. In elke situatie van huiselijk geweld en kindermishandeling wordt opnieuw een inschatting gemaakt van de ernst en mate van spoed. Het is aan de medewerker en de school om effectief en verantwoord te handelen.
Maak deze inschatting nooit alleen, maar samen met iemand anders zoals de aandachtsfunctionaris, teamleider, coördinator passend onderwijs.

3.5. Verantwoordelijkheid en taken

De docent dient deskundig te zijn in het herkennen en bespreken van signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld en kindermishandeling. De onderwijsassistent dient deskundig te zijn in het herkennen en **intern** bespreken van signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld en kindermishandeling.

Onder signaleren wordt verstaan het waarnemen en interpreteren van aanwijzingen in gedrag en lichamelijk welzijn van het kind, gedrag van de ouders en de gezinsomgeving die mogelijk wijzen op huiselijk geweld of kindermishandeling. Deze signalen dienen zo snel mogelijk neergelegd te worden bij de aandachtsfunctionaris.

De aandachtsfunctionaris heeft een centrale rol in de stappen rond het signaleren en handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling in huiselijke kring. Deze medewerker dient het onderwerp huiselijk geweld en kindermishandeling binnen de school te borgen. Hiertoe dient de aandachtsfunctionaris deskundig te zijn in het signaleren, handelen en delen van zorg en op de hoogte te zijn van de werkwijze van de meldcode en de afspraken binnen de eigen school. De aandachtsfunctionaris is geschoold en heeft een erkende training gevolgd. De aandachtsfunctionaris heeft tevens contact met externe partijen als bijvoorbeeld Veilig Thuis.

De schoolleiding draagt de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de meldcode. De schoolleiding ziet erop toe dat de meldcode wordt opgenomen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid en dat deze aansluit op werkprocessen binnen de school. De schoolleiding stelt een aandachtsfunctionaris aan en geeft deze mandaat en de ruimte deze functie naar behoren uit te oefenen. De schoolleiding draagt er zorg voor dat medewerkers binnen de school op de hoogte zijn van de meldcode en hiernaar kunnen handelen.

3.6. Strafrechtelijke aanpak

Als door de signalen een vermoeden ontstaat van een ernstig misdrijf, is het verstandig om de te zetten stappen, al dan niet via Veilig Thuis, af te stemmen met de interventies van de politie. Gesprekken met slachtoffer en/of getuige kunnen het leveren van bewijs in een strafzaak namelijk belemmeren. Het is hierbij van belang dat de coördinator Veiligheid hierbij wordt betrokken.

Kindermishandeling gepleegd door een medewerker van de school
Kindermishandeling door medewerkers vallen niet onder het bereik van het basismodel. Deze vormen van geweld vallen buiten het basismodel, omdat dan andere stappen aan de orde zijn, zoals het direct informeren van het bestuur en het inschakelen van de betreffende inspectie.

Medewerkers zijn wettelijk verplicht de schoolleiding onmiddellijk te informeren als zij informatie krijgen over een mogelijk zedendelict. Het gaat dan om een strafbaar feit waarbij een medewerker van de school een minderjarige leerling seksueel heeft misbruikt of geïntimideerd. De aangifteplicht houdt in dat het bestuur van de school verplicht is aangifte te doen bij de politie als een vermoeden bestaat dat een zedendelict is gepleegd.

In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

3.7. Meldplicht onderwijs bij zedendelict

Als een medewerker een vermoeden heeft van seksueel misbruik, moet hij dit onmiddellijk bekend maken bij de schoolleiding. Als de medewerker zijn verantwoordelijkheid hiervoor niet neemt, kan de schoolleiding strenge maatregelen nemen.

3.8. Meldplicht seksueel misbruik voor alle onderwijsmedewerkers

De meldplicht geldt voor alle medewerkers op school. Hieronder vallen ook contactpersonen en interne vertrouwenspersonen die binnen hun functie informatie krijgen over mogelijk seksueel misbruik. Geen enkele medewerker kan zich beroepen op de geheimhoudingsplicht.

3.9. Overleg met vertrouwensinspecteur over mogelijk zedendelict

Als de schoolleiding een melding heeft ontvangen van een mogelijk zedendelict, is het schoolbestuur verplicht direct te overleggen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs (IvhO). De vertrouwensinspecteur stelt vast of sprake is van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit.

3.10. Aangifteplicht schoolbestuur bij mogelijk zedendelict

Als na het overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er een redelijk vermoeden is van een zedendelict, is het schoolbestuur altijd verplicht aangifte te doen bij de politie. Ook als de betrokkenen misschien hun bedenkingen hebben. Het schoolbestuur informeert ook de betrokkenen. Voorop staat dat herhaling van het seksueel misbruik wordt voorkomen. De aangifteplicht geldt niet voor vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs. Zij zijn daarvan wettelijk vrijgesteld. Wel zijn ze wettelijk verplicht geheim te houden wat leerlingen, ouders of personeelsleden van een school hun toevertrouwen.

Meer informatie over de meldplicht en de aangifteplicht bij seksueel misbruik in het onderwijs vindt u op de website van het Centrum School en Veiligheid.

Als u vermoedt dat uw kind seksueel geïntimideerd wordt, kunt u ook contact opnemen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. De vertrouwensinspecteur behandelt de klachten met de grootste zorgvuldigheid en onderneemt geen actie zonder uw instemming. Meer informatie vindt u op de website van de Inspectie van het Onderwijs.

Conform de **Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs,** artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (meld- en aangifteplicht).

4. Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Observeer (gebruik signalenlijst zie bijlage)
Onderzoek naar duidelijke en concrete onderbouwing
Informeel gesprek met kind / ouders om de zorg/signalen te doelen
Doe, indien nodig een kindcheck (= check van veiligheid van kinderen bij problematiek van ouders) Dit wordt niet gedaan door Heldring Business School, maar er kan wel sprake van een melding vanuit de kindcheck zijn bijvoorbeeld vanuit een ziekenhuis, dit kan eventueel opgevraagd worden bij Veilig Thuis.
Overleg met aandachtsfunctionaris
Notitie van bevindingen vermelden in Magister (autorisatie: mentor, zorg, veiligheid, directie, studiecoördinator)

Stap 2: Collegiale consultatie, raadplegen Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding.
Consulteer interne en eventueel externe collega's (gesprek met aandachtsfunctionaris, mentor en melder)

Stap 3: Gesprek met de ouder/verzorger/kind
Formeel gesprek met de ouder en aandachtsfunctionaris: delen van de zorg, ouders worden hiervan op de hoogte gesteld.
Uitkomsten collegiale consultaties bespreken met ouders
Verslag van het gesprek vastleggen in Magister

Stap 4: Wegen
Wegen van de aard en ernst van het geweld of de mishandeling a.d.h.v. het afwegingskader (zie bijlage)

Stap 5: Beslissen
Beslissing 1: Melden bij Veilig Thuis
Beslissing 2: Hulpverlening zelf organiseren
Dossier actualiseren en vastleggen in Magister

5. Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen
Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die je als docent of andere betrokkene bij de leerling of in de interactie tussen ouder en leerling waarneemt. Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van de signaleringslijst in de bijlage, maar realiseer je dat signalen ook altijd op iets anders kunnen duiden.

In deze fase observeer je de leerling in de klas en eventueel daarbuiten (bijvoorbeeld tijdens een huisbezoek/pauze) waardoor je de signalen in kaart kunt brengen. Je verzamelt alle signalen voor een duidelijk beeld Er kan eventueel een gesprek plaatsvinden met degene die gesignaleerd heeft en de leerling om de signalen te bespreken.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen leg je vast. Gespreksverslagen laat je door de aandachtsfunctionaris lezen en ondertekenen. Hierdoor kan je later bij bijv. de inspectie van het onderwijs verantwoording afleggen indien dit wordt gevraagd. Deze verslagen worden vastgelegd in Magister.

Leg in het logboek de volgende gegevens vast:
Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
Signalen die duidelijk maken welke zorgen u ziet, hoort of ruikt.
Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
Contacten over deze signalen.
Stappen die worden gezet.
Besluiten die worden genomen.
Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf signalen zo feitelijk mogelijk:
Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld in overleg met de aandachtsfunctionaris / coördinator Passend Onderwijs.

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan bij de direct leidinggevende, conform de *Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (meld- en aangifteplicht)*. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis
Bespreek de signalen met een aandachtsfunctionaris en mentor. Deze kan eventueel

indien nodig advies aan Veilig Thuis vragen. Interne consultatie vindt plaats tussen aandachtsfunctionaris, mentor en melder. Externe consultatie vindt uitsluitend plaats na interne consultatie.

Om de leerling 'open' (niet anoniem) te bespreken met externe deskundigen is toestemming van de ouder(s) vereist (tenzij de veiligheid van het kind in gedrang is, dan kan de keuze gemaakt worden om direct te bespreken met externen). Indien je in het contact transparant en integer bent, is de kans groot dat over deze zaken een open gesprek mogelijk is. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouder(s) gegeven. Gespreksvaardigheid om in gesprek te gaan over zorgen en het vragen om toestemming van de ouder(s) is een specifieke deskundigheid.
Indien de ouder weigert, is dit een zorgelijk signaal en moet het worden meegenomen in de weging (stap 4). De leerling kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder(s) geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgacties.

Indien er ook maar enige twijfel is over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, moet advies worden gevraagd bij Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat wij ons zorgen maken over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Na bespreking met een aandachtsfunctionaris kan de ouder(s) worden uitgenodigd. Door de ouder(s) continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder(s) gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

Letselduiding: bij letsel moet advies gevraagd worden bij Veilig Thuis. Indien nodig kunnen zij iemand inschakelen die het letsel kan duiden. Wacht niet met letsel, maar handel direct.

Noodsituaties
Bij signalen die wijzen op acuut en ernstig geweld, kun je meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Kom je daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kunt je zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.
In noodsituaties kun je overigens ook contact zoeken met de crisisdienst van Veilig Thuis en/of de politie vragen om hulp te bieden.

Stap 3: Gesprek met de ouder (zie ook: in gesprek met ouder/verzorger)
In sommige gevallen kan er een gesprek met het kind of het kind en de ouders gezamenlijk worden gevoerd.
Bespreek de signalen met de ouder:
Leg de ouder het doel uit van het gesprek.
Beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan.
Nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven.
Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen er gezien, gehoord en waargenomen is. In geval van eergerelateerd geweld neemt u met spoed contact op met Veilig Thuis.
Leg het gesprek vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.
In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van de leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bevestigd worden. Nodig de ouder expliciet uit tot het geven

van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Herkent de ouder de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder daarvan? Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?
Breng de ouder na overleg met anderen op de hoogte. Informeer en wissel tijdens deze contacten continue uit over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die er zijn.
Indien een handelingsplan wordt ingezet voor de leerling, bespreek dit met de ouder. Bespreek ook tussentijds en na afloop de resultaten van het handelingsplan.

Indien de ouder de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.
Indien tijdens het gesprek met de ouder blijkt dat de zorgen een andere oorzaak hebben, wordt dit traject afgesloten. De leerling en de ouder worden binnen de interne zorgstructuur van de school verder begeleid.
Breng de ouder(s) na overleg met anderen op de hoogte. Informeer en wissel tijdens deze contacten continu uit over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die je hebt. Indien een handelings- of begeleidingsplan wordt ingezet voor de leerling, bespreek dit met de ouder(s). Bespreek ook tussentijds en na afloop de resultaten van het handelings- of begeleidingsplan.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder, is alleen mogelijk als:
de veiligheid van de ouder, die van jezelf, of die van een ander in het geding is; of
als je een goede reden hebt om te veronderstellen dat de ouder door dit gesprek het contact met de school zal verbreken en de school zal verlaten.

Bij het vragen van advies aan Veilig Thuis geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

Stap 4 en 5: Wegen aard en ernst en beslissen melden bij Veilig Thuis en hulpverlenen:
Ter ondersteuning van de beslissingen in stap 5 is in stappen 4 en 5 een afwegingskader toegevoegd (zie onderstaande 5 vragen).
In stap 5 worden twee beslissingen genomen: het beslissen of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is en vervolgens, het beslissen of het zelf bieden of organiseren van hulp mogelijk is.

Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen. De betrokken persoon vraagt zich op basis van de signalen en het gesprek met ouders af of melden noodzakelijk is aan de hand van vijf afwegingsvragen. Vervolgens besluit deze of het bieden of organiseren van hulp tot de mogelijkheden van zowel school als de betrokkenen (ouders/verzorgers) behoort. Als melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, moet de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord worden.

Uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in stappen 4 en 5 van de meldcode (afwegingskader)

Vermoeden wegen

- De stappen 1 t/m 3 van de Meldcode zijn doorlopen.
- Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling.
- Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Neem contact op met Veilig Thuis bij het maken van deze

weging.

A: op basis van deze doorlopen stappen is er geen acute actie nodig. De doorlopen acties vastleggen in Magister en het dossier sluiten.
B: Ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
De schoolleiding is op de hoogte in het geval het vermoeden door een medewerker wordt geconstateerd. Ga veder naar afweging 2.

Veiligheid
Op basis van de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode schatten wij als school (aandachtsfunctionaris/schoolleiding) in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid of dat er sprake is van *disclosure (zie bijlage)*

A: Nee : ga verder naar afweging 3.
B: **Ja of twijfel:** direct Veilig Thuis *anoniem* consulteren of een melding doen. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen. Daarbij zijn de volgende aandachtspunten:

- *meld* je vermoeden bij Veilig Thuis. In de handleiding bij de meldcode is een checklist opgenomen voor het melden bij Veilig Thuis (zie bijlage);
- *sluit* bij je melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die je meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- *overleg* bij de melding met Veilig Thuis wat je *na de melding*, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, *zelf* nog kunt doen om de leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.
- Bespreek de melding vooraf met de ouder. Je kunt de melding ook bespreken met de leerling wanneer deze 12 jaar of ouder is.
- Leg uit waarom je een melding gaat doen en wat het doel daarvan is.
- Vraag de leerling en/of ouder uitdrukkelijk om een reactie.
- In geval van bezwaren van de leerling en/of ouder, overleg op welke wijze je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren en leg dit in het document vast.
- Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om je leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in je afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
- Doe een melding indien naar onze oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de leerling en/of ouder over de melding kan worden afgezien:
- als de veiligheid van de leerling, die van jezelf, of die van een ander in het geding is;
- of als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling en/of de ouder daardoor
het contact met je zal verbreken.

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding te doen. Veilig Thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien je onvoldoende verbetering of verslechtering ziet.

Hulp
Ben ik of een ketenpartner (bijvoorbeeld team jeugd/sociaal kernteam) in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling afgewend worden?
A: NEE: melden bij Veilig Thuis, die z.s.m. een besluit neemt en terugkoppelt naar de

melder. Voor de aandachtspunten zie kopje 2.
B: JA: ga verder met afweging 4.

Hulp

- Bespreek met de ouder de verder te nemen stappen voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of de ouder.
- Geef informatie en maak afspraken over de eventuele indicaties die nodig zijn voor verdere hulp.
- Verwijs de ouder door en vraag daarna of de ouder is aangekomen bij de hulp.
- Maak in de klas afspraken over begeleidings- en zorgbehoeften van de leerling. Stel een OPP op en voer dit uit. Deel de uitkomst van deze bespreking met de ouders.

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?
A: NEE: Melden bij Veilig thuis. Voor de aandachtspunten zie kopje 2.
B: JA:

- hulp in gang zetten,
- termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn.
- Zo concreet mogelijk maken en documenteren.
- Spreek af wie welke rol heeft en benoem een casemanager.
- Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn.
- Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

Resultaat
Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of herstel van de direct betrokkenen?

A: NEE: Melden bij Veilig thuis. Voor de aandachtspunten zie kopje 2.
B: JA: hulp afsluiten met vastgestelde afspraken over het monitoren van de veiligheid van
betrokkenen.

Bijlage 1 | Verantwoordelijkheden van de school

In het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat.

Om het voor medewerkers mogelijk te maken in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de juiste stappen van de meldcode in te zetten, draagt de school er zorg voor dat:

- de meldcode opgenomen wordt in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de school;
- deskundigheidsbevordering opgenomen wordt in het scholingsplan;
- de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de school;
- de meldcode aansluit op de zorgstructuur van de school;
- de werking van de meldcode regelmatig (1-jaarlijks) geëvalueerd wordt door de aandachtsfunctionaris en de schoolleiding en dat zo nodig acties in gang gezet worden ter verbetering;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders/verzorgers bekendheid gegeven wordt aan het doel en de inhoud van de meldcode, dit zal in de schoolgids vermeld worden;
- binnen de school zijn er meerdere medewerkers belast met de taak van aandachtsfunctionaris en hebben de benodigde scholing hiervoor gevolgd.

Taken aandachtsfunctionaris

- Functioneert als vraagbaak binnen de school voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- heeft kennis van de stappen volgens de meldcode;
- stelt taken vast van een ieder (wie doet wat wanneer) en legt deze in de meldcode vast;
- coördineert de uitvoering van de meldcode bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van;
- neemt zo nodig contact op met het Veilig Thuis voor advies of melding;
- evalueert de genomen stappen met betrokkenen;
- ziet toe op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- ziet toe op dossiervorming en verslaglegging;
- herkent signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;

- heeft overleg met de docent/teamleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- voert de afspraken uit die zijn voortgekomen uit het overleg met de docent, zoals observeren en verslaglegging;
- bespreekt de resultaten van de ondernomen stappen met de schoolleiding.

Taken docent

- herkent signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de aandachtsfunctionaris bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- voert de afspraken uit die zijn voortgekomen uit het overleg met de aandachtsfunctionaris, zoals observeren en verslaglegging;
- bespreekt de resultaten van de ondernomen stappen met de teamleider.

Taken onderwijsassistent

- herkent signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de leerkracht, aandachtsfunctionaris bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;

De directie en de medewerkers zijn *niet* verantwoordelijk voor

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding).

Bijlage 2 | Aandachtsfunctionarissen Heldring Business School

Aandachtsfunctionarissen in onze school:

Mevr. Van Dijk	coördinator Passend Onderwijs en lid zorgteam Aanwezig op: maandag t/m vrijdag
Mevr. Schonewille	docent en mentor Aanwezig op: maandag t/m vrijdag

Mevr. Schonewille zal het eerste aanspreekpunt zijn voor collega's als het gaat om het bespreken van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en het verder oppakken van de situatie aan de hand van de meldcode. Bij afwezigheid kan er overleg gepleegd worden met een andere aandachtsfunctionaris binnen school.

Bijlage 3 | Vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Kindermishandeling komt voor in alle lagen van de bevolking en in alle leeftijdscategorieën. Vaak komen verschillende vormen tegelijkertijd voor. Bij iedere vorm van mishandeling is er ook sprake van psychische mishandeling. Het kind niet beschermen tegen de mishandeling van de andere ouder is ook mishandelen.
Zo veel mogelijk vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling worden in dit hoofdstuk nader toegelicht, inclusief vormen van seksueel geweld, genitale verminking en eergerelateerd geweld. Specifieke vormen van geweld vragen specifieke kennis en vaardigheden van medewerkers. Ontbreekt deze specifieke deskundigheid, dan is het verstandig dat de aandachtsfunctionaris bij signalen die mogelijkerwijs kunnen duiden op zo'n specifieke vorm van geweld, meteen een beroep doet op Veilig Thuis of het Landelijk Expertisecentrum Eergerelateerd geweld (LEC EGG). Het moment waarop de aandachtsfunctionaris moet worden ingeschakeld door de medewerker, staat beschreven in de route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Verderop in deze handleiding worden functies van externe organisaties beschreven. In bijlage 6 van deze handleiding staat een algemeen overzicht van websites en adressen van instanties en organisaties waar de medewerker terecht kan voor ondersteuning en advies. In de meldcode zelf is een sociale kaart opgenomen die de school kan invullen met gegevens van instanties uit de eigen regio. Geadviseerd wordt deze sociale kaart in te vullen en op een zichtbare en/of toegankelijke plaats binnen de school een plek te geven.

Definitie Kindermishandeling en huiselijk geweld
Kindermishandeling is elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel (Wet op de jeugdzorg, 2005).

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis). Ook een vechtscheiding kan hieronder vallen.

De combinatie van kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling.
De handelwijze bij huiselijk geweld is hetzelfde als bij kindermishandeling of een vermoeden daarvan.

De verschillende vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld
Hieronder staat een opsomming van vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Lichamelijke mishandeling
Ouders verwonden het kind of staan toe dat het kind verwond wordt. (Anders dan ten gevolge van een ongeluk.)Voorbeelden van lichamelijke mishandeling:

- slaan, stompen, schoppen, opzettelijk laten vallen, verbranden, vergiftigen, verstikken;
- meisjesbesnijdenis: een ingreep aan de uitwendige geslachtsdelen van een meisje (zie onder een uitgebreide beschrijving);
- Shaken Baby Syndroom: verzameling van signalen en symptomen die het gevolg zijn van het heftig door elkaar schudden van een baby.

Lichamelijke verwaarlozing
Het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. Ouders zijn niet in staat of bereid tot het verschaffen van minimale zorg ten aanzien van de lichamelijke behoeften. Voorbeelden van lichamelijke verwaarlozing:

- niet zorgen voor voldoende of geschikt eten;
- niet zorgen voor schone, aan de weersomstandigheden aangepaste, passende kleding;
- niet zorgen voor geschikt onderdak;
- niet zorgen voor geschikte medische, tandheelkundige en geestelijke gezondheidszorg;
- niet zorgen voor voldoende hygiëne;
- niet zorgen voor voldoende toezicht.

Psychische mishandeling
Het toebrengen van schade aan de emotionele en/of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind. Voorbeelden van psychische mishandeling zijn:

- het bedreigen of uitschelden van een kind als een systematisch patroon van kleineren en denigreren;
- het kind tot zondebok maken;
- het belasten van een kind met een te grote verantwoordelijkheid;
- eisen stellen waaraan een kind niet kan voldoen;
- het blootstellen van een kind aan extreem, onberekenbaar of ongepast gedrag;
- het opsluiten of vastbinden van het kind als middel van straf of controle;
- de ouders zijn verwikkeld in een vechtscheiding en betrekken de kinderen hierbij.

Psychische verwaarlozing
Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. Voorbeelden van psychische verwaarlozing zijn:

- niet zorgen voor voldoende aandacht, respect, genegenheid, liefde en contact;
- niet zorgen voor voldoende ruimte voor toenemende autonomie;
- niet zorgen voor regelmatige schoolgang, onthouden van onderwijs;
- blootstellen aan huiselijk geweld.

Seksueel misbruik
Seksueel contact met een kind hebben of pogen te hebben, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de ouder/verzorger of anderen en/of uit geldelijk gewin. Voorbeelden van seksueel misbruik zijn:

- aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij geen genitaal contact plaatsvindt (bijvoorbeeld ongepast kussen, strelen van borsten);
- aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij genitaal contact plaatsvindt;
- penetratie door vingers, voorwerpen of penis;
- pornografisch materiaal laten zien of opnemen.

Vrouwelijke genitale verminking (VGV)
Vrouwelijke genitale verminking, ook wel meisjesbesnijdenis genoemd, is een ingreep aan de uitwendige geslachtsorganen. De lichtste vorm is een sneetje in de voorhuid van de clitoris. De meest verminkende vorm is de infibulatie of faraonische besnijdenis, waarbij de hele clitoris, de kleine schaamlippen en een deel van de grote schaamlippen verwijderd worden. Na hechting van wat over is van de grote schaamlippen, blijft alleen een kleine opening over voor menstruatiebloed en urine.

Vrouwelijke genitale verminking is een traditioneel gebruik dat vooral voorkomt in een aantal Afrikaanse landen. De traditie is daar soms verweven geraakt met het geloof,

zowel islamitisch als christelijk. De ingreep vindt meestal plaats bij jonge meisjes, de exacte leeftijd verschilt per land.
Alle vormen van vrouwelijke genitale verminking zijn in Nederland strafbaar. Ook inwoners van Nederland die hun dochter in het buitenland laten besnijden plegen een strafbaar feit en kunnen in Nederland worden vervolgd. *Belangrijk: bij een vermoeden van VGV dient door de aandachtsfunctionaris direct contact te worden opgenomen met Veilig Thuis.*

Eergerelateerd geweld

Eergerelateerd geweld is geestelijk of lichamelijk geweld dat wordt gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een schending van de eer van een man, vrouw of familie. Onder eergerelateerd geweld vallen bijvoorbeeld bedreiging met eermoord, aanzetten tot zelfmoord, mishandeling of verminking, verstoting of bedreiging daarmee en uithuwelijking. Eerwraak is de meest extreme vorm omdat het slachtoffer hierbij wordt vermoord.
Belangrijk: bij een vermoeden van eergerelateerd geweld dient door de aandachtsfunctionaris direct contact te worden opgenomen met Veilig Thuis of met een persoon of school met specifieke expertise over dit onderwerp zoals het Landelijk Expertisecentrum Eergerelateerd geweld (LECEGG).

Verderop in deze handleiding worden functies van externe organisaties beschreven. In bijlage 6 van deze handleiding staat een algemeen overzicht van websites en adressen van instanties en organisaties waar de medewerker terecht kan voor ondersteuning en advies. In de meldcode zelf is een sociale kaart opgenomen die de school kan invullen met gegevens van instanties uit de eigen regio. Geadviseerd wordt deze sociale kaart in te vullen en op een zichtbare en/ of toegankelijke plaats binnen de school een plek te geven.

Bijlage 4 | Signalenlijst

Deze signalenlijst geeft een overzicht van de leefgebieden waarop mogelijk signalen van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling vast te stellen zijn. Het betreft signalen bij de leerling, de ouders, tussen ouder en jeugdige en in de sociale omgeving van het gezin die schadelijk/belemmerend zijn en/of bedreigend kunnen zijn voor de ontwikkeling van de leerling (0 tot 23 jaar).

Uitgangspunt bij het signaleren is altijd de mogelijke bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van de leerling. Zowel signalen die wijzen op risicofactoren (bedreiging van de ontwikkeling van de leerling) als beschermende factoren (positieve invloed op de ontwikkeling van de leerling) kunnen worden meegenomen.

Belangrijke aspecten bij kindsignalen zijn de volgende:

- *veranderingen* bij de leerling (onder andere in gedrag en uiterlijk);
- het voorkomen van *niet-leeftijdsadequaat* gedrag (gedrag passend bij jongere of oudere kinderen);
- het voorkomen van *abnormaal* gedrag;
- *extreme* (grensoverschrijdende) gedragingen.

Materiële omstandigheden
In het leefgebied 'Materiële omstandigheden' worden problemen genoemd die betrekking hebben op de woonomstandigheden van de leerling, de kwaliteit van de materiële verzorging van de leerling, de kwaliteit en veiligheid van de buurt waarin de leerling opgroeit en de financiële situatie van de leerling/het gezin.

1. Er zijn problemen betreffende de woning waarin de leerling woont.
2. De leerling krijgt onvoldoende materiële verzorging of er is sprake van onvoldoende investering in algemeen gangbare uitgaven.
3. Het gezin/de leerling heeft financiële problemen of is afhankelijk van een uitkering en/of anderen.
4. Het gezin/de leerling woont in een buurt die ontoereikend of onveilig is voor het grootbrengen/ opgroeien van leerlingen.
5. Het gezin/de leerling heeft geen vaste woon- of verblijfplaats of verhuist vaak.

Gezondheid, lichamelijk functioneren, seksualiteit en verzorging
Het leefgebied 'Gezondheid' betreft de lichamelijke en de geestelijke gezondheid van de leerling en/of de ouder(s) en het functioneren en de ontwikkeling van de leerling.

1. De leerling heeft problemen of een stoornis op het gebied van het emotionele en/of sociale functioneren en/of het gedrag.
2. Risicovol gedrag van de ouder(s) en/of inadequate lichamelijke en medische verzorging die de (ongeboren) jeugdige kan schaden.
3. De leerling heeft (onverklaarbaar) letsel en/of lichamelijke klachten die op kindermishandeling of jeugdprostitutie kunnen wijzen.
4. De leerling is minderjarig en (aanstaand) ouder.
5. Er is sprake van middelenmisbruik (alcohol, drugs, medicatie), gok- of computerverslaving bij de leerling en/of de ouder(s)/ander gezinslid.

6. De ouder (of een ander gezinslid) heeft fysieke/zintuiglijke problemen en/of handicaps, sociale, emotionele, cognitieve of gedragsproblemen en/of een specifieke emotionele, gedrags- of persoonlijkheidsstoornis.
7. Ingrijpende gebeurtenissen (life events).

Opvoeding en gezinsrelaties
Het leefgebied 'Opvoeding en Gezinsrelaties' betreft de pedagogische en relationele condities in het gezin waarin de leerling opgroeit.

1. Er is onenigheid binnen het gezin of tussen de ouders en/of de relatie tussen jeugdige en ouders is problematisch.
2. De leerling is slachtoffer van kindermishandeling.
3. De ouders hebben problemen in de opvoeding van de leerling en/of er zijn factoren die het ouderschap bemoeilijken.
4. Er is sprake van een civielrechtelijke kinderbeschermingsmaatregel.
5. Problemen met veranderingen in de gezinssamenstelling (die voor instabiliteit in het gezin zorgen).
6. Er is sprake van hulpverlening aan een gezinslid vanwege ernstige problematiek.
7. Een ander gezinslid dan de leerling is betrokken bij criminele activiteiten.

Onderwijs en kinderopvang
Het leefgebied 'Onderwijs en Kinderopvang' betreft het onderwijs, kinderopvang en/of gastouderopvang. Daarnaast gaat het ook om de omstandigheden die de onderwijssituatie van het kind kunnen beïnvloeden.

1. Het kind heeft problemen in het cognitief functioneren, leren en schoolprestaties.
2. Het kind is van school/kinderopvang/gastouderopvang gestuurd.
3. Het kind wisselt veelvuldig van school.
4. Het kind is leerplichtig en gaat niet naar school.
5. Kenmerken van de dagbesteding die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.
6. Kenmerken van onderwijs, kinderopvang, gastouderopvang en/of betrokkenheid ouder(s) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.

Sociale omgeving buiten het gezin
Het leefgebied 'Sociale omgeving buiten het gezin en de school' betreft de omgeving (en met name de relaties in die omgeving) van de leerling buiten het gezin en buiten school/werk en het gedrag van de leerling in die omgeving. Dus bijvoorbeeld de kwaliteit van vriendschapsrelaties, het gedrag van de leerling (en evt. overlast/criminaliteit) op straat en openbare plekken (kinder- en jongerenwerk in buurthuis, winkels, cafés, etc.).

1. Er is sprake van een gebrekkig(e) (interactie met het) sociaal netwerk van de ouders en/of de leerling heeft geen hobby's of interesses.
2. De leerling en/of ouders maken geen of weinig gebruik van (sociale) voorzieningen en/of zijn onbereikbaar voor voorzieningen en/of zijn zorgwekkende zorgmijders.
3. De leerling en/of zijn ouders ervaren uitsluiting, discriminatie of intimidatie/pesterij als gevolg van het behoren tot een specifieke groep.
4. De relatie tussen de leerling en leeftijdsgenoten en/of volwassenen is problematisch.
5. De leerling en/of zijn ouders hebben in de leefomgeving gedragsproblemen of zijn betrokken bij criminele activiteiten.
6. De leerling is slachtoffer van criminaliteit.
7. De leerling heeft een strafrechtelijke maatregel.
8. De leerling is makkelijk beïnvloedbaar door anderen en daardoor kwetsbaar.

Deze lijst is gebaseerd op de handleiding Melden voor de Verwijsindex (www.meldcriteria.nl)

Bijlage 5 | Signalenlijst specifieke vormen van mishandeling

Lichamelijke signalen seksueel misbruik

- verwondingen aan genitaliën
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina *en/of* anus
- problemen bij het plassen
- recidiverende urineweginfecties
- pijn in de bovenbenen
- pijn bij lopen *en/of* zitten
- seksueel overdraagbare ziekten.

Psychosociale signalen:

- angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder
- sterk verzorgend gedrag, niet passend bij de leeftijd van de leerling (parentificatie).

Afwijkend seksueel gedrag:

- excessief en/of dwangmatig masturberen
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- seksueel agressief en dwingend gedrag ten opzichte van andere kinderen
- niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- angst voor zwangerschap
- angst om zich uit te kleden
- angst om op de rug te liggen
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- schrikken bij aangeraakt worden
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- geen plezier in bewegingsspel.

Signalen meisjesbesnijdenis (vrouwelijke genitale verminking)

- vertellen over meisjesbesnijdenis in het algemeen
- aankondigen van besnijdenis.

Directe gevolgen tijdens en na de ingreep:

- extreme pijn (wanneer de ingreep zonder verdoving plaatsvindt)
- klachten bij urinelozing (pijn bij plassen, ophoping urine in de blaas)
- overmatig bloedverlies
- kans op infectie
- kans op overlijden van het meisje.

Mogelijke gevolgen na de ingreep:

- moeilijke en/of pijnlijke urinelozing
- urineweginfectie
- chronische pijn in de onderbuik

- littekenvorming
- menstruatieklachten.

Signalen eergerelateerd geweld

Angst:

- schichtig reageren
- onzekerheid
- verwardheid
- apathisch zijn
- in zichzelf gekeerd zijn
- zich afsluiten van de buitenwereld.

Verandering van gedrag:

- plotselinge stressreacties
- schoolverzuim
- westerse kleding inruilen voor traditionele kleding en hele lichaam bedekken
- direct na school naar huis gaan
- stelselmatig opgehaald worden door vader of broer(s)
- vriendschappen verbreken
- verwondingen
- blauwe plekken.

Ontwijkend gedrag:

- ontwijkende antwoorden op directe vragen over bijvoorbeeld verwondingen of sociale controle door familie
- lichamelijke verwaarlozing
- zelfmoordpogingen
- zinspelen op zelfmoord
- fatalistische houding
- verhalen over geweld tegen andere familieleden.

Bijlage 6 | Signalenlijst kindermishandeling 12- tot 19-jarigen

Als jongeren mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met de jongere aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een jongere te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet allesomvattend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. Ook kunnen signalen in deze lijst overlappen met signalen in de lijst van jongeren van 4 tot en met 12 jaar (bijlage 2).
De signalen die in deze lijst vermeld worden, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- regressief gedrag
- ouwelijk gedrag

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders

- totale onderwerping aan de wensen van de ouder
- sterk afhankelijk gedrag t.o.v. de ouder
- angst voor ouder

Ten opzichte van andere volwassenen

- bevriezing bij lichamelijk contact
- allemansvriend
- lege blik in ogen en vermijden van oogcontact
- waakzaam, wantrouwend

Ten opzichte van leeftijdgenoten

- is niet geliefd bij leeftijdgenoten
- wantrouwend

Gedragsproblemen

- plotselinge gedragsverandering
- niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- slaapstoornissen
- vermoeidheid, lusteloosheid
- schuld- en schaamtegevoelens
- bedplassen
- negatief zelfbeeld
- anorexia of boulimie

- schoolverzuim

‘Acting out gedrag’:

- weglopen
- crimineel gedrag
- agressief gedrag
- alcohol- en/of drugsmisbruik

‘Acting in gedrag’:

- in zichzelf gekeerd, depressief
- extreem verantwoordelijksgevoel
- passief, meegaand, apathisch, lusteloos
- labiel, nerveus, gespannen
- angstig
- zelfverwondend of suïcidaal gedrag

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- blauwe plekken
- krab-, bijt-, of brandwonden
- botbreuken
- littekens

Overige medische signalen

- klein voor leeftijd
- psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn etc.)
- vertraagd intreden van de puberteit
- matige algehele gezondheidstoestand

3. Kenmerken ouders/gezin

Ouder-kind relatiestoornis

- ouder heeft irreële verwachtingen t.a.v. de leerling
- ouder toont weinig belangstelling voor de leerling

Signalen ouder

- geweld in eigen verleden
- apathisch en (schijnbaar) onverschillig
- onzeker, nerveus, en gespannen
- onderkoeld brengen van eigen emoties
- negatief zelfbeeld
- steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan (shopping)
- afspraken niet nakomen
- aangeven het bijna niet meer aan te kunnen

Gezinskenmerken:

- multi-problem gezin
- ouder die er alleen voor staat
- regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- isolement
- vaak verhuizen
- sociaal economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie
- veel ziekte in het gezin

- draaglast gezin gaat draagkracht te boven
- geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4. Specifieke signalen bij seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- verwondingen aan genitaliën
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina en/of anus
- problemen bij het plassen
- recidiverende urineweginfecties
- pijn in de bovenbenen
- pijn bij lopen en/of zitten
- seksueel overdraagbare ziekten
- zwangerschap
- abortus

Relationele problemen

- angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder
- sterk verzorgend gedrag (parentificatie)

Gedragsproblemen

- afwijkend seksueel gedrag
- excessief en/of dwangmatig masturberen
- seksueel agressief en dwingend gedrag t.o.v. anderen
- promiscuïteit/prostitutie
- seksualiseren van alle relaties
- extreem teruggetrokken en geremd seksueel gedrag
- angst voor mogelijke homoseksualiteit
- angst voor zwangerschap
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- schrikken bij aangeraakt worden
- houterige motoriek (onderlichaam op slot)

5. Signalen die specifiek zijn voor het syndroom van Münchhausen by Proxy (MBPS)

Het syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. MBPS kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen overlijdt aan de gevolgen van MBPS. Signalen die kunnen duiden op het betreffende syndroom zijn o.a.:

- onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld;
- medische gegevens over eerdere behandelingen is moeilijk te verkrijgen;
- symptomen verdwijnen wanneer verzorger en kind worden gescheiden;
- een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek;
- de moeder niet terugschrikt voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aan dringt;
- voorvallen vinden in de avond en weekend plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen;
- bewusteloosheid, insulten, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie;

- het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten;
- de moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis;
- het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden;
- vaak van arts wisselen.

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan MBPS, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl MBPS-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

6. Signalen die kunnen duiden op eer gerelateerd geweld

- (structureel) verzuim, mogelijk gestimuleerd door ouders;
- verminderde prestaties;
- verzoek om verlengde vakantie;
- te laat terugkeren uit land van herkomst;
- opzien tegen komende vakantie;
- gehaald/gebracht worden en/of surveillance door broers of neven op school/werk, niet zelfstandig mogen reizen;
- sociale isolatie/ verbreking vriendschappen zonder duidelijke reden;
- verandering van kleding, van modern naar traditioneel of andersom;
- algehele gedragsveranderingen (zie ook gezondheid en gedrag);
- er wordt geroddeld over een meisje op school en/ of haar broers/neven hebben veel ruzie over haar;
- deelname aan school/werkuitjes zeer beperkt, na werk/school weinig uitlooptijd, geen flexibiliteit.
- Dubbelleven, groot verschil in gedrag tijdens/buiten school.

7. Signalen die kunnen duiden op loverboyproblematiek

- plotselinge afwijkende normen en een plotselinge obsessie met seks;
- plotselinge belangstelling voor bepaalde jongens, veel nieuwe contacten, gaat om met ‘ouderen’;
- extra sociaal wenselijk opstellen (om toch maar niet te veel op te vallen);
- weinig of steeds minder binding met thuis;
- wisselt snel van emoties, is weinig flexibel, ziet niet hoe situaties kunnen veranderen;
- vermoeid en vermagerd (vaak vaak ’s avonds en ’s nachts hard werken);
- verandering qua kleding, make-up; vaak heel verzorgd en erg uitdagend uiterlijk ;
- psychosomatische klachten (schreeuw om aandacht);
- zelfverwonding (verbergen of er mee te koop lopen);
- lage zelfwaardering, weinig realistisch zelfbeeld;
- makkelijk beïnvloedbaar, durft/kan geen grenzen aangeven;
- depressief;
- drinkt, blowt, eet slecht;
- veel geld of dure spullen (via loverboy);
- extreem uitgaansgedrag (in werkelijkheid haar werkplek);
- veel op straat rondhangen: daar zijn vrienden die de leemte van thuis opvullen;
- overdreven vrolijk (maskeren wat er werkelijk speelt);
- veel terugtrekken, plotselinge huilbuien, woede-uitbarstingen;
- overdreven verhalen vertellen: stoer doen, zoeken naar aandacht;
- op verschillende plekken totaal ander gedrag vertonen (verschillende werelden);
- onregelmatig schoolbezoek: andere bezigheden, is te moe na werkzaamheden;
- thuis veel problemen;
- vertoont wegloopgedrag;

- vermijdt het onderwerp prostitutie of projecteert op anderen.

Bijlage 7 | Acute en structurele onveiligheid en disclosure

Acute onveiligheid

Definitie
Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Toelichting
Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.

Voorbeelden
- Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.
- (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.
- Poging tot verwurging.
- Wapengebruik.
- Geweld tijdens de zwangerschap.
- (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.
- Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).
- Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.
- Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrek of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.
- Vrijheidbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.
- Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene .
- Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken .
- Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

Structurele onveiligheid

Definitie: Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste

voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Voorbeelden

- Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/ of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden.
- Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger.
- Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken.
- Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties.
- Minderjarige die geregeld getuige is van huiselijk geweld tussen ouders.
- Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben.
- Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.

Disclosure

Definitie
Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Toelichting
Als een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.

Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/verzorgers bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex)partnerstalking, huwelijksdwang, mensenhandel, eergerelateerd geweld en oudermishandeling.

Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer. Bij de keuze voor wel of niet melden staat de veiligheid van het slachtoffer altijd voorop.

Bijlage 8 | Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het bevoegd gezag van Lucas Onderwijs

Overwegende:

- dat *Lucas Onderwijs* verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;

- dat van de medewerkers die werkzaam zijn bij *Lucas Onderwijs* op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen en ouders/verzorgers alert zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;

- dat *Lucas Onderwijs* een meldcode wenst vast te stellen zodat de medewerkers die binnen *Heldring Business School* werkzaam zijn, weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;

- dat *Heldring Business School* in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;

- dat onder *huiselijk geweld* wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eergerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis). Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;

- dat onder *kindermishandeling* wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eergerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;

- dat onder *medewerker* in deze code wordt verstaan: de medewerker die op het *Heldring Business School* werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de school zorg, begeleiding, of een andere wijze van ondersteuning biedt;

- dat onder leerling in deze code wordt verstaan: de leerling aan wie de medewerker zijn professionele diensten verleent.

In aanmerking nemende:

- de Wet maatschappelijke ondersteuning;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG);
- de Wet op het voortgezet onderwijs;

- het privacyreglement van *Lucas Onderwijs.*

stelt de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

Bijlage 9 | Veilig Thuis

Advies
Bij iedere stap van de meldcode geldt dat er altijd contact op kan worden genomen met Veilig Thuis. Veilig Thuis is voor de school dé partner wanneer het gaat om een leerling waarbij een vermoeden speelt van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook wanneer het vermoeden bestaat dat er sprake is van huiselijk geweld in het gezin en de leerling lijkt in eerste instantie geen zichtbare schade te ondervinden, is ook Veilig Thuis de aangewezen organisatie om contact mee op te nemen.

Bij Veilig Thuis is veel kennis aanwezig over mogelijke signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De medewerkers kunnen ook adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met ouderen over de signalen. Bij het vragen van advies zet Veilig Thuis zelf *geen* stappen in de richting van de ouder of die van anderen. Het advies is dus uitsluitend gericht tot de adviesvrager.
NB: Adviesgesprekken vinden plaats op basis van anonieme oudergegevens, voor een adviesgesprek behoeft je je beroepsgeheim dus niet te verbreken.

Melden
Op basis van de informatie die Veilig Thuis krijgt, doet zij wat nodig is, zoals:

- direct handelen in crisissituaties om de veiligheid te herstellen
- zorgen dat het gezin of de persoon bij de juiste hulp terecht komt
- overleg organiseren met alle betrokken hulpverleners en ouders om de hulp beter aan te laten sluiten
- de regie voeren in complexe zaken
- onderzoek doen om de situatie te verhelderen, en zo nodig passende hulp in te zetten.

In het onderzoek van Veilig Thuis wordt met ouders gesproken, met alle kinderen uit het gezin vanaf zes jaar (soms op school), met de professioneel betrokkenen (informanten) en met ondersteunende personen uit het informele netwerk van ouders. Ondertussen worden er afspraken gemaakt gericht op de veiligheid van kinderen en/of volwassenen. Veilig Thuis sluit het onderzoek af door de zorgen en de veiligheidsafspraken (warm) over te dragen aan de hulpverlening en/of het (professionele) netwerk van het gezin.

Veilig Thuis volgt tot minimaal een jaar na het afsluiten van het onderzoek, of de hulpverlening goed loopt. Als er bij het volgen van de stappen wordt besloten tot het doen van een melding, start Veilig Thuis het onderzoek naar het huiselijk geweld of de kindermishandeling.
Veilig Thuis houdt melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

NB: Bij een melding moeten oudergegevens worden verstrekt omdat Veilig Thuis anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding.

Veilig Thuis is bereikbaar van maandag tot vrijdag van 9.00 – 17.00 op nummer 070-3469717. Er is een bureaudienst die je te woord staat en met je meedenkt. Je kunt voor kinderen en volwassenen naar Veilig Thuis bellen.

Veilig Thuis doet na een melding onderzoek naar de signalen. Dit wil zeggen dat de medewerkers in gesprek gaan met de ouders, met medewerkers die met de leerling te maken hebben en andere betrokken hulpverleners/organisaties. Op basis van de resultaten van dit onderzoek besluit men wat er moet gebeuren.

Vaak zal vrijwillige hulp in gang worden gezet, maar Veilig Thuis kan ook beslissen om een melding te doen bij de Raad voor de Kinderbescherming en/of om aangifte van mishandeling te doen bij de politie.

Sluit in de melding aan bij de feiten
Bij een melding dient de melder zoveel mogelijk zijn signalen te melden, dit wil zeggen de *feiten en gebeurtenissen* die zijn waargenomen. Meldt de melder ook feiten en gebeurtenissen die *anderen* hebben gezien of gehoord, dan moet hij deze 'andere bron' duidelijk in de melding noemen.

Contact met de ouder of zijn ouder(s) over de melding en de inspanning om toestemming voor de melding te krijgen
Als hoofdregel geldt dat de locatiedirecteur *voordat* zij een melding doet, contact zoekt met de ouder over de melding. Zij legt hem uit dat zij een melding wil doen, wat een melding voor de ouder betekent en wat het doel van de melding is. Vervolgens vraagt de locatiedirecteur de ouder om een reactie hierop. Laat de ouder merken dat zij bezwaar heeft tegen de melding, dan gaat de medewerker over deze bezwaren met de ouder in gesprek en bekijkt zij hoe zij aan deze bezwaren tegemoet kan komen. Blijven de bezwaren van de ouder desondanks overeind, dan maakt de locatiedirecteur een afweging. Zij weegt de aangevoerde bezwaren af tegen de noodzaak om de ouder of een ander tegen het geweld of de mishandeling te beschermen door een melding te doen. Daarbij betrekt zij in ieder geval de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de ouder of een ander daartegen te beschermen. Op deze manier spant de locatiedirecteur zich in om toestemming van de ouder te krijgen.

Er kan worden afgezien van contacten met de ouder over de melding indien de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Ook kan van een gesprek worden afgezien als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de ouder de contacten met de school zal verbreken waardoor de leerling uit het zicht raakt. *Wel heeft de school de morele plicht met Veilig Thuis te bespreken wie wel een melding met voorafgaand een gesprek met ouders zou kunnen doen.*

Wanneer Veilig Thuis zelf contact met ons opneemt als informant
Wanneer Veilig Thuis zelf contact met school opneemt als informant is het van belang zorgvuldig en feitelijk te reageren, maar wel mee te werken aan de vraag om informatie. Neem als medewerker de tijd om terug te bellen en te overleggen over de informatie die je zult geven(overleg met intern begeleider/locatiedirecteur). Ouders zijn door Veilig Thuis op de hoogte gebracht dat de school wordt gebeld en in het gunstigste geval hebben ouders hier toestemming voor gegeven. Wanneer dit niet het geval is zal Veilig Thuis dit aangeven. Bij twijfel of ze het echt zijn kan je overwegen sowieso terug te bellen. Ook kan er gevraagd worden om een mail met daarin de rapportage die ouders te zien krijgen naar aanleiding van het gevoerde gesprek (en aangepast worden indien nodig).

Bijlage 10 | In gesprek met de ouder/verzorger of de leerling

Na het collegiaal overleg en eventueel het adviesgesprek met Veilig Thuis, volgt een gesprek met de ouder. Omdat openheid een belangrijke grondhouding is in de verschillende vormen van dienstverlening aan de ouder, wordt in het stappenplan zo snel mogelijk contact gezocht met de ouder (of met de ouders) om de signalen te bespreken. Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen, dan zijn de volgende stappen van het stappenplan niet nodig.
Worden de zorgen over de signalen door het gesprek niet weggenomen, dan worden ook de volgende stappen gezet.

In het gesprek met de ouder gaat het erom dat de medewerker:
1. het doel van het gesprek uitlegt;
2. de signalen, dit wil zeggen de feiten die de school heeft vastgesteld en de waarnemingen die de school heeft gedaan, bespreekt;
3. de ouder uitnodigt om daarop te reageren;
4. en pas na deze reactie zo nodig komt tot een interpretatie van wat de school heeft gezien en gehoord en wat in reactie daarop verteld is.

Gesprek met kinderen
Ook als een leerling nog jong is, is het van belang dat de medewerker het gesprek met hem aangaat, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd of het cognitief of sociaal-emotioneel ontwikkelingsniveau echt niet mogelijk is, of te belastend voor hem is. De medewerker beoordeelt zelf, of een gesprek zinvol en mogelijk is, zo nodig in overleg met een collega, aandachtsfunctionaris of Veilig Thuis.

NB: Het kan van belang zijn om een kind even alleen te spreken, zonder dat de ouders daarbij aanwezig zijn zodat de leerling zich vrij kan uiten. De medewerker hanteert hiervoor de regels die binnen de school van toepassing zijn. Als uitgangspunt geldt dat de ouders hierover vooraf behoren te worden geïnformeerd. Maar in verband met de veiligheid van de leerling, van de medewerker, of die van anderen, kan ook in deze sector worden besloten om toch een eerste gesprek met de leerling te voeren zonder dat de ouders hierover van tevoren worden geïnformeerd.

Kindermishandeling aanpakken is een zaak van volwassenen
Het doel van een gesprek met een leerling is het ondersteunen en het laten uiten van gevoelens en gedachten van de leerling. Het doel van een gesprek is *niet* om via de leerling de situatie te onderzoeken. De leerling is het slachtoffer en kan hierdoor in een onveilige situatie geraken of kan gaan worstelen met loyaliteit ten opzichte van de ouder. Wees u bewust van de sterke loyaliteitsgevoelens van een kind ten opzichte van zijn ouders. Val nooit de ouders af tegenover de leerling, al hebben ze nog zulke afschuwelijke dingen gedaan. De leerling zal over het algemeen geen vertrouwen meer hebben in iemand die zijn ouders veroordeelt. Wel kan het gevoel van de leerling worden verwoord of bevestigd.

Beloof nooit geheimhouding
Zeg nooit op voorhand geheimhouding toe aan een leerling. Veel kinderen willen in eerste instantie alleen iets vertellen als er beloofd wordt om het tegen niemand anders te zeggen. Als deze belofte gegeven wordt, komt de medewerker voor een groot dilemma te staan als de leerling vertelt dat hij/zij mishandeld wordt: zij moet dan of het vertrouwen van de leerling schenden of medeplichtig worden aan het in standhouden van een schadelijkesituatie. De medewerker die een leerling geheimhouding belooft uit angst dat de leerling anders blijft zwijgen, moet zich wel bewust zijn van de consequenties van deze belofte. Als een medewerker geen geheimhouding wil toezeggen kan zij de leerling wel beloven dat zij te ondernemen stappen van tevoren

aan de leerling vertelt.

Gesprek met de ouder(s)
Normaal gesproken zal er een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouder(s). Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkerwijs betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de mishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. De ouders behoren, zeker als zij het gezag uitoefenen, als regel te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.

NB: Een gesprek met (een van) de ouders kan achterwege blijven in verband met de veiligheid van de leerling of die van anderen. Bijvoorbeeld als de medewerker redenen heeft om aan te nemen dat hij de leerling dan uit het oog zal verliezen omdat de ouders hem/haar van school zullen halen, of niet meer naar school zullen brengen, of dat het geweld zal escaleren. Overleg met Veilig Thuis indien er twijfel bestaat wat te doen.

Positie van de leerling ouder en zijn ouder(s)
Is de leerling nog geen 12 jaar oud, dan voert de aandachtsfunctionaris, meestal samen met de docent, het gesprek zoals hierboven beschreven met de ouder(s) van de leerling.
Is de leerling 12 jaar of ouder dan wordt het gesprek in principe gevoerd met de ouders en met de leerling zelf. Het kan echter het geval zijn dat het gesprek met ouders alleen wordt gevoerd als de leerling te kwetsbaar wordt geacht voor het gesprek.

Melding zonder gesprek met de ouder of zijn ouders
In de instructie bij de vierde en vijfde stap wordt aangegeven in welke gevallen er kan worden afgezien van contacten met de ouder over de melding. Het gaat om situaties waarin de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Ook kan van een gesprek worden afgezien als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de leerling van school weg blijft en hierdoor uit zicht raakt.

Bekendmaken van de identiteit van de melder bij vermoedens van kindermishandeling
Artikel 55 van het Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg geeft als hoofdregel dat de identiteit van de melder door Veilig Thuis aan het gezin bekend wordt gemaakt. Een melder kan echter ten opzichte van het gezin anoniem blijven als de melding:
1. een bedreiging vormt of kan vormen voor de leerling, voor andere leerlingen; of
2. een bedreiging vormt of kan vormen voor de medewerker of zijn medewerkers; of
3. de vertrouwensrelatie zou kunnen verstoren tussen de medewerker en de leerling of de ouder(s).

Inspanningen na de melding
Een melding is geen eindpunt. Als de school een melding doet, geeft het stappenplan daarom aan dat de school in zijn contact met Veilig Thuis ook bespreekt wat hij zelf, na zijn melding, binnen de grenzen van zijn gebruikelijke taakuitoefening, kan doen om de leerling of zijn gezinsleden te beschermen en te ondersteunen. Dit is uitdrukkelijk in stap 5 bij de melding opgenomen om duidelijk te maken dat de betrokkenheid van de medewerker bij de leerling na de melding niet ophoudt. Van hem wordt verwacht dat hij, naar de mate van zijn mogelijkheden, de leerling blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met Veilig Thuis om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen.

D – Doel noemen
E – Expliciet maken van zorgen
S – Stel vragen en vat samen
S – Stiltes laten vallen
A – Aandachtig luisteren
U – Uitleggen en informeren
R – Rond af

Bijlage 11 | De DESSAUR methode

Als je zover bent dat je vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld hebt gesignaleerd bij kinderen en je collega's geraadpleegd hebt, dan is het tijd om, mits de situatie dat toelaat, je zorgen te bespreken met het kind, de ouders of verzorgers. Hoe eerder je dit gesprek aangaat, hoe makkelijker het is. Dus stel het gesprek niet uit, houd de drempel laag om erover te beginnen. Het doel van zo'n gesprek is je zorgen op tafel leggen en ontdekken wat er precies aan de hand is. Je vergaart informatie door nieuwsgierig te zijn. Ga dus op zoek naar het verhaal áchter de signalen. Daarvoor is het belangrijk dat je gesprekspartner, het kind of een ouder, jou vertrouwt en zich vrij voelt om openlijk te spreken. Om dat te creëren zijn er technieken en richtlijnen die je hierbij helpen.'

'Hoe zorg je ervoor dat je vertrouwen opbouwt en dat broze vertrouwen tijdens een gesprek niet beschaamt? Je bent zelf wellicht ook zenuwachtig, je wilt de ander misschien geruststellen en advies geven. Maar in een zorggesprek is het vaak juist belangrijk om je ideeën, adviezen en oordelen achterwege te laten. Het is belangrijk om een open gesprek te voeren, waarbij je concreet, direct en transparant bent. Om dat inzichtelijk te maken is de DESSAUR-methode ontwikkeld:'

D = ***Doel noemen***
Je start het gesprek open en helder, waarbij je concreet het doel van het gesprek noemt. Namelijk: je maakt je zorgen en wilt deze delen met je gesprekspartner. Je bent nieuwsgierig naar hoe de ander tegen die zorgen aankijkt.

E = ***Expliciet maken***
Je hebt geen geheime agenda of tactiek, maar bent eerlijk en transparant. Je noemt je zorgen expliciet en draait er niet omheen. Heb je meerdere zorgen? Benoem ze dan gelijk allemaal. Dan weet iedereen waar hij aan toe is. Start het gesprek bijvoorbeeld door te zeggen: "Ik heb 3 zorgen die ik graag met je wil delen, en die leg ik maar meteen op tafel". Bekijk hier mijn videoblog over transparantie.

S = ***Stel vragen en vat samen***
En dan het liefst open vragen. Wees nieuwsgierig naar het verhaal van de ander en vraag naar de beleving. Stel vragen waarmee je meer informatie krijgt zoals wie, wat, welke, wanneer, waar en hoe. Vermijd 'waarom', omdat je vooral boven tafel wilt krijgen wat er precies speelt. Door te vragen naar het waarom schieten mensen vaak in de verdediging, en slaan ze dicht. Dat kun je voorkomen door het gesprek open te houden.

S = ***Stiltes laten***
Stiltes zijn belangrijk om je gesprekspartner de tijd te geven om na te denken en te reageren. Ook voor jezelf is een stilte prettig om je gedachten te ordenen en rust in te bouwen. Bekijk hier mijn videoblog over stiltes.

A = ***Aandachtig luisteren***
Aandachtig luisteren is moeilijker dan je denkt! Stel je écht open voor de ander en luister goed. Laat OMA maar thuis: Oordelen, Meningen en Adviezen, want die zetten de ander al gauw 'op slot'. Om zeker te weten of je het goed begrepen hebt kun je steeds een kernachtige samenvatting geven, die de ander kan bevestigen of eventueel bijstellen. Zo kan jij weer verder met doorvragen: "vertel daar eens wat meer over?" Misschien ken je het begrip LSD[…]'

U = ***Uitleggen en informeren***
Leg uit waarom je zorgen hebt, welke verbanden er tussen die zorgen bestaan en wat de mogelijkheden zijn om er iets aan te doen. Gebruik psycho-educatie om dit te verduidelijken, bijvoorbeeld door uit te leggen: "we weten van kinderen die grensoverschrijdend gedrag meemaken dat … en ik zie bij uw kind dat …."

R = ***Rond af***
Sluit het gesprek even duidelijk af als het begon. Maak een concrete vervolgafspraak.

Bijlage 12 | Checklist Signalen

Naam leerling(e):

Leeftijd:

Klas:

Materiële omstandigheden

- ☐ Er zijn problemen betreffende de woning waarin de leerling woont.
- ☐ De leerling krijgt onvoldoende materiële verzorging of er is sprake van onvoldoende investering in algemeen gangbare uitgaven.
- ☐ Het gezin/de leerling heeft financiële problemen of is afhankelijk van een uitkering en/of anderen.
- ☐ Het gezin/de leerling woont in een buurt die ontoereikend of onveilig is voor het grootbrengen/ opgroeien van leerlingen.
- ☐ Het gezin/de leerling heeft geen vaste woon- of verblijfplaats of verhuist vaak.

Gezondheid, lichamelijk functioneren, seksualiteit en verzorging

Het leefgebied 'Gezondheid' betreft de lichamelijke en de geestelijke gezondheid van de leerling en/of de ouder(s) en het functioneren en de ontwikkeling van de leerling.

- ☐ De leerling heeft problemen of een stoornis op het gebied van het emotionele en/of sociale functioneren en/of het gedrag.
- ☐ Risicovol gedrag van de ouder(s) en/of inadequate lichamelijke en medische verzorging die de (ongeboren) jeugdige kan schaden.
- ☐ De leerling heeft (onverklaarbaar) letsel en/of lichamelijke klachten die op kindermishandeling of jeugdprostitutie kunnen wijzen.
- ☐ De leerling is minderjarig en (aanstaand) ouder.
- ☐ Er is sprake van middelenmisbruik (alcohol, drugs, medicatie), gok- of computerverslaving bij de leerling en/of de ouder(s)/ander gezinslid.
- ☐ De ouder (of een ander gezinslid) heeft fysieke/zintuiglijke problemen en/of handicaps, sociale, emotionele, cognitieve of gedragsproblemen en/of een specifieke emotionele, gedrags- of persoonlijkheidsstoornis.

- [ ] Ingrijpende gebeurtenissen (life events).

Opvoeding en gezinsrelaties

Het leefgebied 'Opvoeding en Gezinsrelaties' betreft de pedagogische en relationele condities in het gezin waarin de leerling opgroeit.

- [ ] Er is onenigheid binnen het gezin of tussen de ouders en/of de relatie tussen jeugdige en ouders is problematisch.
- [ ] De leerling is slachtoffer van kindermishandeling.
- [ ] De ouders hebben problemen in de opvoeding van de leerling en/of er zijn factoren die het ouderschap bemoeilijken.
- [ ] Er is sprake van een civielrechtelijke kinderbeschermingsmaatregel.
- [ ] Er zijn problemen met veranderingen in de gezinssamenstelling (die voor instabiliteit in het gezin zorgen).
- [ ] Er is sprake van hulpverlening aan een gezinslid vanwege ernstige
- [ ] problematiek. Een ander gezinslid dan de leerling is betrokken bij criminele activiteiten.

Onderwijs en Kinderopvang

Het leefgebied 'Onderwijs en Kinderopvang' betreft het onderwijs, kinderopvang en/of gastouderopvang.. Daarnaast gaat het ook om de omstandigheden die de onderwijssituatie van het kind kunnen beïnvloeden.

- [ ] Het kind heeft problemen in het cognitief functioneren, leren en
- [ ] schoolprestaties. Het kind is van school/kinderopvang/gastouderopvang gestuurd.
- [ ] Het kind wisselt veelvuldig van school.
- [ ] Het kind is leerplichtig en gaat niet naar school.
- [ ] Kenmerken van de dagbesteding die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.
- [ ] Kenmerken van onderwijs, kinderopvang, gastouderopvang en/of betrokkenheid ouder(s) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.

☐ Kenmerken van opleiding/werk/betrokkenheid ouder(s) die op problemen en/of risico's
kunnen wijzen.

Sociale omgeving buiten het gezin

Het leefgebied 'Sociale omgeving buiten het gezin en de school' betreft de omgeving (en met name de relaties in die omgeving) van de leerling buiten het gezin en buiten school/werk en het gedrag van de leerling in die omgeving. Dus bijvoorbeeld de kwaliteit van vriendschapsrelaties, het gedrag van de leerling (en evt. overlast/criminaliteit) op straat en openbare plekken (kinder- en jongerenwerk in buurthuis, winkels, cafés, etc.).

☐ Er is sprake van een gebrekkig(e) (interactie met het) sociaal netwerk van de ouders en/of de leerling heeft geen hobby's of interesses.

☐ De leerling en/of ouders maken geen of weinig gebruik van (sociale) voorzieningen en/of zijn onbereikbaar voor voorzieningen en/of zijn zorgwekkende zorgmijders.

☐ De leerling en/of zijn ouders ervaren uitsluiting, discriminatie of intimidatie/pesterij als gevolg van het behoren tot een specifieke groep.

☐ De relatie tussen de leerling en leeftijdsgenoten en/of volwassenen is problematisch.

☐ De leerling en/of zijn ouders hebben in de leefomgeving gedragsproblemen of zijn betrokken bij criminele activiteiten.

☐ De leerling is slachtoffer van criminaliteit.

☐ De leerling is makkelijk beïnvloedbaar door anderen en daardoor kwetsbaar.

Specifieke en andere signalen

Probleembeschrijving

Waar maakt u zich zorgen over? Wat neemt u concreet waar aan problemen bij de leerling, op school, in gezin of sociaal netwerk? Hoe vaak en in welke situatie(s) doet het probleem zich voor? Hoe lang speelt het probleem al? Omschrijf duidelijk de kern van het probleem dat aangepakt moet worden.

Eerdere of lopende aandacht, onderzoek, hulp of begeleiding

Wat heeft de school nu of eerder gedaan om het probleem aan te pakken, de situatie te veranderen? Heeft een externe organisatie nu of eerder iets gedaan om de probleemsituatie te veranderen?
Indien er een diagnose is gesteld, geef aan welke.

Bijlage 13 | Melding bij Veilig Thuis

Inleiding

Beschrijf aan de hand van de aandachtspunten de situatie voor zover bekend en van toepassing. De aandachtspunten zijn helpend, maar ook leidend in het geven van de beschrijving per specifiek domein.

Algemeen

Gegevens van de melder:

- Naam, adres, telefoon;
- relatie tot de betrokkenen;
- aanleiding en reden om nu te melden;
- vraag en verwachtingen;
- datum van de bespreking/aankondiging van de melding;
- zijn ouders/verzorgers op de hoogte van de melding, mondeling of schriftelijk.
- Reactie ouder(s)/verzorgers.

Gezinsgegevens

Gegevens van de ouders/verzorgers (naam, adres(sen) en telefoon, burgerlijke staat).

Gegevens van de leerling(n) (naam, geboortedatum, geslacht, adres, telefoonnummer, ouderlijk gezag).

Vermoedelijke mishandeling

De aard, de ernst en het verloop (is er een toename in ernst; is er sprake van escalerende problematiek); frequentie (incidenteel/structureel). Informatie zo concreet mogelijk, gebaseerd op eigen waarneming en indrukken.
Beschrijving:

Jeugdige

Psychosociaal functioneren; lichamelijke gezondheid en letsel; ontwikkeling; bijzonderheden (bv. handicaps, ziekte).
Beschrijving:

Opvoeding/verzorging

Bescherming en veiligheid; basale verzorging; emotionele warmte (ondersteuning); regels en grenzen; stimulering; stabiliteit.
Beschrijving:

Ouders

Pedagogische kennis en vaardigheden; persoonlijk functioneren; beschikbaarheid (fysiek/emotioneel); voorgeschiedenis; partnerrelatie (
Beschrijving:

Gezin en omgeving

Gezinssamenstelling; gezinsklimaat (warm, kil, betrokken, loszand gezin, kluwengezin, aanpassend aan omgeving, eigen waarden en normenpatroon); de sociaal-economische situatie; ingrijpende gebeurtenissen; sociaal netwerk (familie/professioneel) zowel voor jeugdige als gezin; de sociaal-
Beschrijving:

Hulpverlening

Geschiedenis: welke hulp is er al geboden? Huidige hulp: welke hulp is er nu aanwezig? Veranderings(on)mogelijkheden van ouders; motivatie ouders/jeugdige.
Beschrijving

Belangrijke adressen:

Geef hier een vermelding van de relevante adressen van de leerling(n) en ouders: School; huisarts; consultatiebureau; kinderopvang, hulpverlenende instanties (zoals: AMW, GGZ, Verslavingszorg); andere relevante instanties en
Beschrijving:

Datum melding:

Bijlage 14 | Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht

Hieronder wordt enige achtergrondinformatie gegeven, met name over het beroepsgeheim, het wettelijk meldrecht en de verhouding tussen het beroepsgeheim en het meldrecht.

Meldcode is geen meldplicht
Een verplichte meldcode is iets anders dan een meldplicht. Bij een meldplicht moet de professional zijn vermoeden van geweld melden bij andere instanties.
Die verplichting bestaat niet bij een meldcode. De beslissing om vermoedens van huiselijk geweld wel of niet te melden, neemt de professional zelf. Het stappenplan van de meldcode biedt hierbij houvast.

Beroepsgeheim versus meldcode
Hulpverleners die hulp, zorg, steun of een andere begeleiding bieden, hebben vaak een beroepsgeheim. Hierdoor mag de hulpverlener geen informatie over de cliënt aan anderen geven. Behalve als de cliënt daarvoor toestemming geeft. De cliënt kan zich hierdoor vrij voelen om alles te vertellen. Maar het kan in het belang zijn van de cliënt als een hulpverlener vertrouwelijke gegevens uitwisselt met anderen. Daarom is in de wet meldcode een meldrecht voor huiselijk geweld opgenomen. Een meldrecht houdt in dat professionals met een beroepsgeheim (vermoedens van) huiselijk geweld mogen melden bij Veilig thuis.
Ook zonder toestemming van de betrokkenen.

Inhoud en doel van het beroepsgeheim
Algemene zwijgplicht
Iedere medewerker die individuele kinderen hulp, zorg, steun, of een andere vorm van begeleiding biedt, heeft een beroepsgeheim. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de medewerker om, kort gezegd, geen informatie over de leerling aan derden te verstrekken, tenzij de ouder daarvoor toestemming heeft gegeven.
Doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot de hulpverlening zo laag mogelijk te maken en de ouder het vertrouwen te geven dat hij vrijuit kan spreken.
De zwijgplicht geldt voor medewerkers in het onderwijs. Daarnaast geldt dit ook voor bijvoorbeeld maatschappelijk werkers, ouderenwerkers, jeugdhulpverleners, medisch hulpverleners, medewerkers in de kinderopvang en in peuterspeelzalen. Het beroepsgeheim geldt ook voor begeleiders en hulpverleners van de reclassering en van justitiële (jeugd)inrichtingen, al maakt het gedwongen kader van het strafrecht in sommige gevallen een zekere inbreuk op de zwijgplicht.

De hierboven beschreven algemene zwijgplicht voor hulpverleners en begeleiders is niet specifiek opgenomen in een bepaalde wet, maar wordt afgeleid uit de privacybepalingen uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (artikel
8) en uit de Grondwet (artikel 10). Deze bepalingen worden nog eens ondersteund door artikel 272 Wetboek van Strafrecht dat een verbod bevat op het verbreken van geheimen die aan de medewerker zijn toevertrouwd.

Specifieke zwijgplicht
Een aantal beroepsgroepen kent een specifieke zwijgplicht dat is geregeld in een ‘eigen’ wet. Dit geldt bijvoorbeeld voor medisch hulpverleners, zoals artsen en

verpleegkundigen, zij vinden hun zwijgplicht in artikel 88 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg en in artikel 7:457 Burgerlijk Wetboek. Voormedewerkers in de jeugdzorg is de zwijgplicht specifiek geregeld in artikel 53 van de Wet op de jeugdzorg. Vertrouwensinspecteurs in het onderwijs kennen een eigen bepaling over de omgang met hun zwijgplicht in artikel 6 van de Wet op het onderwijstoezicht.

Paradox van de geheimhoudingsplicht
Er doet zich bij de omgang met de zwijgplicht een zekere paradox voor. De zwijgplicht is hét instrument bij uitstek om er voor te zorgen dat mensen naar de medewerker toe komen en ook bereid zijn om open over hun zorgen te spreken. Ze mogen er immers op vertrouwen dat hun verhaal niet zomaar elders terecht komt. Maar een te rigide omgang met het beroepsgeheim kan tot gevolg hebben dat een ouder die dringend hulp nodig heeft juist niet geholpen wordt omdat de medewerker meent dat hij vanwege zijn beroepsgeheim niet in mag grijpen.
Al met al is de omgang met het beroepsgeheim een vorm van evenwichtskunst: geheimhouding waar mogelijk, zorgvuldige doorbreking van het geheim waar nodig. De meldcode wil daarin een handreiking bieden voor zover het gaat om signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Vragen van toestemming
Bij het verstrekken van gegevens van een ouder aan een ander, dus ook bij het doen van een melding aan Veilig Thuis, geldt als hoofdregel dat de medewerker zich inspant om toestemming voor zijn melding te krijgen. De meldcode schetst daarvoor de werkwijze. Geeft de ouder zijn toestemming, dan kan een melding worden gedaan. Weigert de ouder, ondanks de inspanning van de medewerker, zijn toestemming, dan houdt het *niet* op maar maakt de medewerker een *nieuwe afweging*.
NB1: De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) bepaalt dat een kind vanaf zijn 16e jaar zelf toestemming geeft aan een medewerker voor het verstrekken van zijn gegevens aan een ander (al dan niet in de vorm van het doen van een melding). De Wet op de jeugdzorg en de Wet inzake de geneeskundige behandelingsovereenkomst geven een kind dit recht zelfs al vanaf zijn 12e jaar. Toch moet over een melding, als het gaat om een kind vanaf 12 of 16 jaar *die nog thuis woont*, ook gesproken worden met zijn ouders. Want bij de melding worden doorgaans niet alleen gegevens over de leerling verstrekt maar ook over zijn ouder(s).

NB2: Van het vragen van toestemming kan worden afgezien in verband met de veiligheid van de leerling, van de medewerker of die van anderen.

NB3: Wanneer een 16-jarige qua ontwikkelleeftijd functioneert op een lagere leeftijd moet naar alle redelijkheid een afweging gemaakt worden eventueel in overleg met aandachtsfunctionaris en Veilig Thuis.

Conflict van plichten
Zo oud als de zwijgplicht is ook de notie dat een medewerker door zijn beroepsgeheim in de knel kan komen. Er kunnen zich situaties voordoen waarin de medewerker alleen door te spreken de leerling kan helpen, terwijl hij voor dit spreken geen toestemming krijgt. Er kan in dat geval sprake zijn van een *conflict van plichten.* De plicht om te zwijgen vanwege het beroepsgeheim, botst met de plicht om de leerling te helpen juist door met een ander over hem te spreken. Het

gaat dan altijd om een kind dat zich in een ernstige situatie bevindt en dat alleen kan worden geholpen door een ander bij de aanpak te betrekken.

In de (tucht)rechtspraak wordt in geval van een conflict van plichten erkend dat een medewerker, ook zonder toestemming van de ouder, over hem mag spreken. Uiteraard moet een dergelijk besluit om de zwijgplicht te doorbreken zorgvuldig worden genomen. Beantwoording van de volgende vijf vragen leidt doorgaans tot een zorgvuldige besluitvorming.

1. Kan ik door te spreken *zwaarwegende belangen van de leerling behartigen*?
2. Is er een *andere mogelijkheid* om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoef te verbreken?

3. Waarom is het niet mogelijk om *toestemming van de ouder* te vragen of te krijgen voor het bespreken van zijn situatie met iemand die hem kan helpen?
4. Zijn de *belangen van de leerling* die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de ouder heeft bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken *aan wie moet ik dan*, *welke informatie* verstrekken zodat het geweld of de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Beoordeling van een besluit over het doorbreken van het beroepsgeheim

- Zou achteraf een toetsende organisatie gevraagd worden om een oordeel te geven over het optreden van de medewerker, dan wordt vooral de *zorgvuldigheid beoordeeld waarmee het besluit om de geheimhouding te verbreken tot stand is gekomen.* Daarbij wordt o.a. gelet op:
  - collegiale consultatie;
  - raadpleging van Veilig Thuis;
  - aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen;
  - zorgvuldige en concrete afweging van belangen; en
  - de contacten die er met de ouder zijn geweest over de melding. Concreet gaat het er dan om of de medewerker zich, gelet op zijn mogelijkheden en op de omstandigheden waarin de leerling verkeert, heeft ingespannen om de ouder toestemming te vragen, of om hem te informeren, indien het verkrijgen van toestemming niet mogelijk bleek.

NB: Het is, ook in verband met de toetsbaarheid van het besluit achteraf, belangrijk om een besluit over het melden van een kind zonder dat de ouder daarvoor zijn toestemming heeft gegeven zorgvuldig vast te leggen. Niet alleen de melding dient te worden vastgelegd, ook de belangen die zijn afgewogen en de personen die van te voren over het besluit zijn geraadpleegd.

Wettelijk meldrecht

Voor vermoedens van kindermishandeling is het leerstuk van het conflict van plichten nog eens bevestigd in artikel 53 lid 3 van de Wet op de jeugdzorg dat een uitdrukkelijk meldrecht bevat. Iedere medewerker met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft op basis van dit wettelijk meldrecht het recht om vermoedens van kindermishandeling, zo nodig zonder toestemming van de leerling en/of de ouder, bij Veilig Thuis te melden.

Daarnaast omvat het meldrecht het recht voor de medewerker om op verzoek van Veilig Thuis informatie over de leerling en/of zijn ouders te verstrekken, eveneens zo nodig zonder toestemming van de leerling en/of de ouder.
Voor vermoedens van huiselijk geweld waarbij alleen meerderjarigen zijn betrokken, zal de nieuwe wet een vergelijkbaar wettelijk meldrecht gaan bevatten. Zolang deze wet en het daarin opgenomen meldrecht er nog niet zijn, biedt het conflict van plichten uitkomst in die gevallen waarin geen toestemming wordt verkregen - of kan worden gevraagd - en een melding toch noodzakelijk is om het geweld te stoppen en de ouder tegen dit geweld te beschermen.

Privacy versus meldcode

Op 28 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van

de AVG. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor de Wetten VO, leerplicht enz. De wet meldcode gaat dus ook voor de AVG. Het recht om een dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

Registratie
Het is belangrijk dat alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen schriftelijk worden vastgelegd. In het geval van signalen die kunnen duiden op kindermishandeling wordt geadviseerd de verslagen hiervan op te nemen in het digitale leerlingvolgsysteem Magister. Gespreksverslagen kunnen door betrokkenen worden ondertekend.

Leg in het leerlingdossier de volgende gegevens vast:
- Datum, plaats, situatie en overige aanwezigen;
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen u ziet, hoort of ruikt;
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten;
- Contacten over deze signalen;
- Stappen die worden gezet;
- Besluiten die worden genomen;
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk:
- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een medewerker die hierin geschoold is (bijvoorbeeld een orthopedagoog)

Bijlage 15 | Sociale kaart

Heldring Business School	
Directeur:	Mevr. A van Waardhuizen
Teamleider leerjaar 1 en 2	Dhr. I. G. Ishaak
Teamleider leerjaar 3 en 4 Z&W	Dhr. S. Stuut
Teamleider leerjaar 3 en 4 E&O + TL	Mevr. I. Gulink
Aandachtsfunctionaris	Mevr. C. Schonewille en mevr. Van Dijk
Schoolmaatschappelijk werk	Mevr. C. Offers
Coördinator passend onderwijs	Mevr. A. van Dijk
Anti-pestcoördinator	Dhr. Mulder
Vertrouwenspersoon	Mevr. C. Schonewille

Collega´s buiten school

Jeugdarts Y. Atema	jgzcjgvoteam@denhaag.nl of yrma.atema@ggdhaaglanden.nl
Schoolverpleegkundige M. vd Heul Jobse	monica.jobse@denhaag.nl
Vertrouwenspersoon van de inspectie	0900 111 3 111
Dessaur Trainingen, Naomi Dessaur	naomi@dessaurtrainingen.nl
Leerplicht ambtenaar gemeente	gegevens bij zorgteam
Jeugdhulpverlening (CJG/JGZ)	Diverse, gegevens bij zorgteam
Schoolwijkagent M. Ouwekerk	Gegevens beschikbaar bij G. Ishaak

Bijlage 16 | Stappenplan Meldcode Heldring Business School

5 Stappenplan Meldcode Kindermishandeling & Huiselijk geweld

In kaart brengen van signalen

Noteer de signalen zo feitelijk mogelijk in magister. Ga een informeel gesprek aan met ouder(s) en/of kind om de zorgen te delen.

Gesprek met de ouders

Formeel gesprek tussen aandachtsfunctionaris, ouders en/of kind

Beslissing

Beslissing 1: Melden bij veilig thuis
Beslissing 2: Hulpverlening zelf organiseren

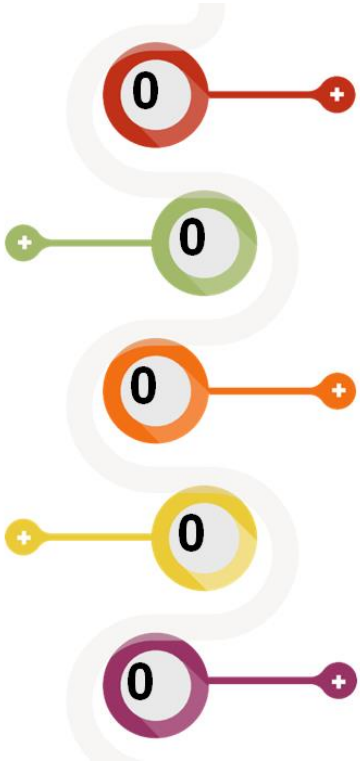

Collegiale consultatie

Bespreek de signalen met de aandachtsfunctionaris en de mentor.

Wegen aard en ernst

Met behulp van het afwegingskader maak je samen met de aandachtsfunctionaris een beslissing. (zie stap 5)

Bijlage 17 | Websites

- **Veilig Thuis**
  www.veiligthuishaaglanden.nl
- **Centrum voor Jeugd en Gezin**
  www.cjg.nl
  www.samenwerkenvoordejeugd.nl
- **Dessaur Trainingen**
  www.dessaurtrainingen.nl
- **GGD**
  www.ggd.nl
- **GGZ (volwassen en jeugd)**
  www.ggznederland.nl
- **Politie (ook sociale jeugd- en zedenzaken)**
  www.politie.nl
- **Informatie over de meldcode**
  www.meldcode.nl
- **Informatie over de aanpak kindermishandeling**
  www.aanpakkindermishandeling.nl
- **Informatie over huiselijk geweld**
  www.huiselijkgeweld.nl
- **Informatie over eergerelateerd geweld**
  www. eergerelateerdgeweld.info
- **Schoolformaat**
  www.schoolformaat.nl

Bijlage 17 | Geraadpleegde bronnen

- 2011, TNO. De Tweede Nationale Prevalentiestudie Mishandeling van Kinderen en Jeugdigen (NPM- 2010)
- 2013, Meldcode Kinderopvang
- 2010, Baartman, H. Indeling en uitleg vormen van kindermishandeling. Kindermishandeling: de kern van het probleem. Presentatie gehouden op landelijke bijeenkomst RAAK (9 februari 2010, Utrecht).
- 2010, JSO expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding. Landelijk voorbeeldprotocol Vermoeden kindermishandeling voor het basisonderwijs.
- 2013, Ministerie VWS. Basismeldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- 2010, www.forum.nl/interactieteam/pdf/eergerelateerdgeweld-b.pdf, wegwijzer eergerelateerd geweld.
- 2010, www.meisjesbesnijdenis.nl
- 2009, Baartman, H. Het begrip Kindermishandeling. Een pleidooi voor een herbezinning en voor bezonnen beleid. Uitgave Augeo Foundation en Tijdschrift Kindermishandeling.=
- 2005, Wet klachtrecht cliënten zorgsector. Staatsblad 2005
- 2005, Pharos. Gespreksprotocol Meisjesbesnijdenis
- 2005, 'Calamiteitenwaaier van De Veilige School' ontwikkeld door Anke Visser en Frits Prior.
- 2001, Ministerie van Justitie, en uitgevoerd door het NISSO Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch Onderzoek. Seksueel Misbruik van Kinderen
- 2000, Vecht, R. (2000). Münchausen by Proxy. Gestoord ouderschap - zieke kinderen. Kindermishandeling; Münchausen by Proxy syndroom.
- 1995, Wet klachtrecht cliënten zorgsector. Staatsblad 1995 308 4
- 2016, Reader seksualiteit en misbruik adhv het Vlaggensysteem van Dessaur Trainingen
- 2016, E-book: Zeg nee tegen seksueel misbruik van Dessaur Trainingen
- 2018, Afwegingskader Meldcode Onderwijs en Leerplicht
- 2018, Meldcode Herman Broeren Stichting